
Meddelandeblad

Mottagare: Socialnämnder, socialchefer, verksamhetschefer inom socialtjänsten

Nr 2/2018
Juni 2018

Vissa bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900) av betydelse för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten

I detta meddelandeblad beskrivs ett antal nya bestämmelser i den nya förvaltningslagen som har betydelse för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten.

Ny förvaltningslag (2017:900)

Den 1 juli 2018 träder förvaltningslagen (2017:900) i kraft. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS har justerats med anledning av det. Det är i princip fråga om mindre ändringar, främst till följd av att författningens hänvisningar till förvaltningslagen behövt ändras. I den nya förvaltningslagen finns bestämmelser som berör alla myndigheter.

Åtgärder om handläggningen försenas

Underrättelse om försenad handläggning

I den nya förvaltningslagen införs en skyldighet för myndigheterna att underrätta en part om det är så att myndigheten bedömer att avgörandet i ett ärende

kommer att bli väsentligt försenat (11 §). Skyldigheten gäller endast i ärenden som har inletts av en enskild part. En sådan underrättelse ska innehålla anledningen till förseningen.

I bestämmelsens förarbeten uttalas bland annat följande om tillämpningen. Vid bedömningen av om förseningen är väsentlig behöver myndigheten inte helt och hållet vara knuten till en eventuell normal handläggningstid för den aktuella ärendetypen utan också kunna ta hänsyn till omständigheter som är hänförliga till det konkreta fallet, t.ex. att parten redan i sin ansökan presenterat gediget material eller att ansökan tvärtom är bristfällig. En kortare tids försening av avgörandet bör normalt inte innebära att myndigheten behöver lämna en underrättelse. Enligt förarbetsuttalanden framstår det vidare som lämpligt att myndigheterna överväger möjligheten att inrätta särskilda rutiner för att kunna uppfylla skyldigheten att lämna underrättelser i dessa fall.¹

Underrättelseskyldigheten handlar inte om att myndigheterna ska fatta ett beslut som ska kunna överklagas av den enskilde. Underrättelsen bör kunna lämnas såväl skriftligen som muntligen, beroende på vad som framstår som lämpligt i det enskilda fallet. Om handläggningen av ett ärende sker på ett sådant sätt att myndigheten har möjlighet att kommunicera med den enskilde genom en elektronisk tjänst, bör informationskyldigheten lämpligen kunna fullgöras genom att samma tjänst används för att informera om förseningar i handläggningen.²

Beslut om att avgöra ärendet

Om ett ärende som har inletts av en enskild part inte har avgjorts i första instans senast inom sex månader, får parten skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet (12 §). Handläggning sker i första instans om ärendet inleds hos en förvaltningsmyndighet genom en ansökan, anmälan eller annan liknande framställning³.

Myndigheten ska inom fyra veckor från den dag då en sådan begäran kom in antingen avgöra ärendet eller i ett särskilt beslut avslå begäran. Ett sådant beslut får begäras vid ett tillfälle under ärendets handläggning och överklagas till den domstol som är behörig att pröva ett överklagande av avgörandet av ärendet.

Det är bara enskilda parter med ställning som sökande, klagande eller liknande som har rätt att begära att ärendet ska avgöras enligt bestämmelsen. Frågan om när ett ärende har inletts får bedömas med utgångspunkt från den tidpunkt när den enskilde har formaliserat sin framställning på ett sådant sätt att myndigheten måste fatta ett beslut som avses få faktiska verkningar för den enskilde. Tidsgränsen på sex månader ska inte uppfattas som en reglering om rekommenderad tidsåtgång för ärendehandläggningen. Bestämmelsen anger endast en gräns för när det nya förfarandet tidigast ska kunna användas.⁴

---

¹ Regeringens proposition 2016/17:180 En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag, s. 111.

² A. prop. a. s.

³ Se a. prop. s. 297.

⁴ Se a. prop. a. s.

Tolkning och översättning

Det införs en skyldighet att använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta tillvara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska. Under samma förutsättningar ska myndigheten använda tolk och göra innehållet i handlingar tillgängligt när den har kontakt med någon som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala (13 §).

Bestämmelsen som införs i 13 § i förvaltningslagen (2017:900) om användning av tolk hindrar inte att myndigheterna även i annat syfte använder sig av tolk utan kostnad för den enskilde, om de anser det motiverat för att ärendet ska bli tillfredsställande behandlat. Uttrycket *om det behövs för att den enskilde ska kunna tillvarata sin rätt* ger utrymme för myndigheterna att i vissa fall avstå från tolkning eller översättning. Ett tänkbart exempel kan vara ärenden av mindre vikt för den enskilde där kostnaderna för åtgärden framstår som oproportionerliga i förhållande till den enskildes möjligheter att ändå ta tillvara sin rätt. Det är alltså ytterst myndigheten som avgör om och i vilken utsträckning det finns ett behov av tolk eller översättning i det enskilda ärendet.⁵

Krav på dokumentation av beslut

Det införs uttryckliga bestämmelser om dokumentation av skriftliga beslut. För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet (31 §).

Dessa nya dokumentationskrav innebär inte att en myndighet måste inrätta sitt beslutsförfarande på så sätt att alla de uppräknade uppgifterna alltid måste anges. När ett beslut fattas av en enskild befattningshavare utan medverkan av någon föredragande eller annan person, kan några sådana uppgifter naturligen inte ingå i dokumentationen.⁶

Som en konsekvens av den nya förvaltningslagen har följändringar införts i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs enligt SoL, LVU, LVM och LSS. Vid dokumentation av beslut som innebär myndighetsutövning behöver socialtjänsten från och med den 1 juli 2018 dokumentera dels enligt 31 § förvaltningslagen (2017:400), dels enligt SOSFS 2014:5. Det innebär i praktiken ingen större förändring utan vissa bestämmelser som tidigare funnits i författningen kommer från och med den 1 juli 2018 att finnas i förvaltningslagen. Precis som tidigare gäller att handlingar som upprättas och gäller enskilda ska begränsas till att innehålla uppgifter som bedöms vara tillräckliga, väsentliga och ändamålsenliga i förhållande till vad saken gäller (4 kap. 1 § SOSFS 2014:5).

Möjligheten att ändra ett beslut

I den nya förvaltningslagen införs också bestämmelser om befogenhet för myndigheter att ändra beslut (37 §). Bestämmelsen syftar till att uttrycka vad som gällt för sådana ändringar enligt rättspraxis. En myndighet får ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om den anser att

---

⁵ A. prop. s. 299.

⁶ A. prop. s. 185.

beslutet är felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning. Ett beslut som till sin karaktär är gynnande för någon enskild part får dock ändras till den enskildes nackdel bara om det

1. framgår av beslutet eller de föreskrifter som det har grundats på att beslutet under vissa förutsättningar får återkallas,
2. tvingande säkerhetsskäl kräver att beslutet ändras omedelbart, eller
3. att felaktigheten beror på att parten har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter.

Med uttrycket *till sin karaktär gynnande* avses sådana beslut som i grunden ger enskilda rätt till en förmån av något slag. Det kan ofta vara fråga om förmåner som är av personlig eller ekonomisk art, men behöver inte vara det. Den typ av beslut som det handlar om kännetecknas av att de typiskt sett ger den enskilde rätt till något som han eller hon inte hade innan beslutet fattades. Det kan t.ex. handla om en rätt till ett ekonomiskt stöd.⁷

Läs mer

Regeringens proposition 2016/17:180 *En ny och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag*:

<http://www.regeringen.se/496fe9/contentassets/89e1a434e6644e8296f316a138452240/en-modern-och-rattssaker-forvaltning--ny-forvaltningslag-prop.-201617180>

---

⁷ Se a. prop. s. 328.

Denna information (art nr 2018-6-25) kan laddas ner och beställas från Socialstyrelsens webbplats: www.socialstyrelsen.se/publikationer. Den kan även beställas från Socialstyrelsens publikationsservice, e-post publikationsservice@socialstyrelsen.se eller fax 035-19 75 29.
